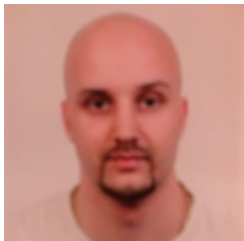

Пише: Ненад Пиваш
недеља, 27 јун 2021 08:12

Најновија дешавања у Црној Гори – која своја екстремна испољавања имају у поклицима „Србе на врбе“ или у слушању Томпсонових песама – природно су довела до тога да многи, осим огорчења, осећају и збуњеност. Како је до тога дошло питају се људи од кафане па до академије наука и неретко један од одговора буде и тај да су црногорску нацију створили комунисти.

Међу онима који су дали свој допринос стварању и изградњи исте било је поред неких комуниста и неких фашиста, неких левих либерала и неких националиста. Уколико бих морао направити градацију, рекао бих да су потоње две скупине дале највећи допринос

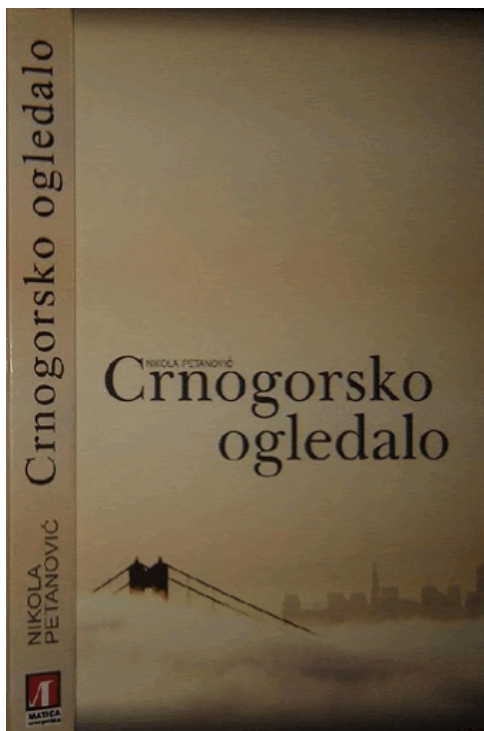
Са овим објашњењем се не бих могао сложити, јер сматрам да је поједностављујуће, иако држим да овдашњи комунисти приликом решавања националног питања у Југославији јесу учинили лошу ствар тиме што су без икакве потребе створили Црну Гору као једну од федералних јединица. Али опет, постоји више разлога због којих не бих могао рећи да су они у створили нову нацију. Прво, зато што је у време социјалистичке Југославије највећи део грађана Црне Горе ипак сачувао и српски слој свог идентитета. Други и важнији разлог је тај што су у грађењу црногорске нације учествовали су људи различитих политичких опредељења. Међу онима који су дали свој допринос стварању и изградњи исте било је поред неких комуниста и неких фашиста, неких левих либерала и неких националиста. Уколико бих морао направити градацију, рекао бих да су потоње две скупине дале највећи допринос. Такође, у десрбизацији Црне Горе учествовале су у различитим периодима и са различитим мотивима и успесима многе велике силе – Аустро-Угарска, Италија, Русија и САД.

Код многих Срба који живе ван подручја АВНОЈ-евске Србије постоје раширене представе о томе да су баш они „највећи Срби“ и нарочито то да су већи и бољи од оних

Пише: Ненад Пиваш
недеља, 27 јун 2021 08:12

у Србији, а пре свега у Београду

Међутим, овом приликом бих се ипак радије позабавио унутрашњим/локалним структурама и факторима који су допринели настанку те нације – јер да није било тога, сви ови покушаји и друштвени инжињеринг не би дали резултат, уколико би се уопште кренуло са таквим процесом. Два су, по мом мишљењу, била кључна фактор, један се тиче саме карактеристике тамошњих Срба тј. специфичног облика расизма (ово и даље постоји), док је други сама црногорска државност и њен оквир. Код многих Срба који живе ван подручја АВНОЈ-евске Србије постоје раширене представе о томе да су баш они „највећи Срби“ и нарочито то да су већи и бољи од оних у Србији, а пре свега у Београду. У то се могу уверети многи који имају фамилију из Херцеговине, Босне или Крајине. Честе су код тих људи оцене како они и њихови земљаци „праве Србенде“ и „национално свесни Срби“, док су Србијанци, а нарочито они из великих градова некакви дезертери и анационални. Овакви ставови постоје и постојали су и код Срба у Црној Гори, али ту имају одређене специфичности – наиме, много од њих сматрају „расно супериорнији“ од Србијанаца. Верују како су они – етнички гледано – једини „чисти Срби“, док су остали, а пре свега они из Србије, „измешани са свим и свачим“. Узмимо нпр. Николу Петановића, који још 20-их година прошлог века у САД пише о Црногорцима и залаже се за независну Црну Гору. У свом делу „Црногорско огледало“ он пише:

„Неко може упитати зар нису Црногорци Срби? Да Црногорци јесу поријеклом Срби, али нису Србијанци. Али зашто бисмо узимали уопште у обзир тако површно тумачење националности. Постојало је вријеме када смо сви били хомогени по питању националности, а сада смо различити... ми право здраво српство нијесмо никад кудили,

Пише: Ненад Пиваш
недеља, 27 јун 2021 08:12

али ми видимо да се под кринком некада славног и племенитог српства крије циганија и поганштина турских, и још ко зна чијих мулана, видимо да је тај пасји милет монополисао у - прах - претворено српство

... Када се Шумадија прозвала 'Србија' знали су они који су то учинили да то значи присвајање свега што је српско и црногорско.

Консолидација и лојалност црногорског народа су биле бачене у прашину под утицајем турско - цинцарских и циганских елемената који су апсорбовали Србију и бавили се српским особенстим

а
“

Слично се може видети и код Секуле Дрљевића, једног од првих Црногораца који се осећао припадником посебне нације одвојене од Срба. Током 20-их година у периоду трајања Краљевине СХС, он је постао прилично огорчен на Србију и Београд, али је и даље гајио српски идентитет. Најпре када 1921. године као адвокат брани генерала Радомира Вешовића он поставља питање да ли је време довело до тога да се Срби и Црногорци разједине – и одговара потврдно. Затим каже:

„Зар колијевка Немањића, отаџбина Балшића, Црнојевића и Петровића, зар домовина Баја Пивљанина, Вука Мандушића и свих осталих из онога дивног Вијенца бесмртника не би мајка ове политичке идеје која тако победоносно доминира данашњим даном?... раздвојили смо се давно, и од онога нашега невољног растанка до данашњега толико жељкованог састанка боловали смо на свој начин сви. Једни смо боловали ропство сопствено, други смо слободовали крваву слободу и боловали ропство брата свог. Једном је ропство прошарало лик, другом је вјечна борба за слободу дала нови лик... да ли се поглед на свијет, на друштво, на државу, на религију, на морал, они Србијанаца и ои Црногораца збиља толико различити, да се може говорити о њима као о разнородним? Да ли јунаци *Горског вијенца* збиља немају ничега заједничкога, или зар имају тако мало заједничкога са јунацима Ко
штане

Боре Станковића? Зар би немогуће било прве замислити у постјбини других и обртано? Ја мислим, да би таква замјена била немогућа... шта је то код Владике Рада, због чега га тако учени Срби Нецрногорци не могу разумјети? Владика Раде је пјесник црногорског ритерства и црногорске религије, он је црногорски и Шекспир и Данте. Он се не може разумјети без осјећања, он се може само осјећати са разумјевањем. У томе лежи узрок, ради кога га потпуно разумију црногорски сећаци, који живе у традицијама тога ритерства и те исте религије, а скоро потпуно не разумију професори, за које су те традиције стране“. (Штедимлија: 1937: 110-112)

Пише: Ненад Пиваш
недеља, 27 јун 2021 08:12

Пише: Ненад Пиваш
недеља, 27 јун 2021 08:12

Пише: Ненад Пиваш
недеља, 27 јун 2021 08:12

